ततश्च शूद्रानिवृत्तिः · एवं ह्यामनन्ति अग्निं चित्वा प्रथमं चित्वा न रामामुपेयादिति · रामा च शूद्री सा हि रमणायोपेयते न धर्मायेति[1] । सं° सवर्णां द्विजातिसम्बन्धिनीं ब्राह्मणीं क्षत्रियां वैश्यां वोपेयात् । द्वितीये स्वामेव ॥२८॥ द्वितीयेऽग्निचयने विनिर्वृत्ते[2] स्वामेवोपेयात् न क्षत्रियां वैश्यां चेति · एवमपि हि श्रूयतऽइति । सं° न जात्यन्तरस्त्रियम् । तृतीये न कां चन ॥२९॥ तृतीये चयनेऽभिनिर्वृत्ते न कां चन उपेयात् ब्रह्मचार्येव भवति । सं° स्वपरिणीतामपि नोपेयात् । यावज्जीवं व्रतान्यविशेषात् ॥३०॥ अग्निचिद्वर्षति न धावेदित्येवमादीनि भवेयुः · कुत एतत् अविशेषात् न ह्यत्र कालविशेषः श्रूयते एतावन्तं कालमेतानि व्रतानीति । एवं स्थितऽआह · संवत्सरं वा कालस्यानवस्थितत्वात् ॥३१॥ सं°रं वा यावदेतानि व्रतानि भवेयुः · कुत एतत् का°त्वात् न हि कालो व्यवस्थितः शास्त्रे व्यवस्थितेन च शास्त्रार्थेन भवितव्यम् । तद्व्रतश्रुतेश्च ॥३२॥ अपि च तद्व्रतश्रुतिर्भवति संवत्सरसंमिता वै व्रतचर्येति (५.५.३.२) । तदेतत्पक्षद्वयं प्रदर्शितमाचार्येण · अथ यः श्रेयस्करतरः पक्षः स एवाभ्युपेयः · कोऽसौ · यावज्जीवं व्रतान्येतानीति · कुत एतत् अग्निचित्संयोगात् अग्निं चितवान्यः सोऽग्निचिदुच्यते यावज्जीवं चासावग्निचित् अतो व्रतान्यपि तावदेवेति · आचार्यस्याप्ययमभिप्रायः येन विश्वजिद्याजिनः संवत्सरसंमितां ब्रह्मचर्यामाह संवत्सरं न याचेदिति (२२.१.३१) · यत्पुनरुक्तम् संवत्सरसंमि°चर्येति उक्तविधिशेषत्वात्तद्विषयमेव तदिति । सं° अपि च अनुक्तकालानां व्रतानां संवत्सरश्रुतिरस्ति राजसूये (५.५.३.२) ।

चित्याशक्तौ पुनः सोमेऽयायां स्वयमातृण्णाविश्वज्योतिर्ऋतव्यानामन्यतमाः ॥३३॥ उपधेयाः (१.५.१.५७-६०) । पुनश्चितिम् ॥३४॥ पुनश्चितिमेवोपदधीतेति (१.५.१.६१) च । अचयनं वा ॥३५॥ कुत एतत् · । सं° स्वय°णादीनामचयनमेव भवति · कुतः · चित्यस्याहवनीयाभिसम्पत्तेः ॥३६॥ आहवनीयऽएव चित्याभिसम्पत्तिश्रवणात् यो वाव चितेऽग्निर्निधीयते तामेवेष्टकामेष सर्वोऽग्नि-

---

1) See Nirukti १२. १३. 2) ? विनिवृत्ते (i. e. समाप्ते ?) K.